

سازمان های بین المللی

حوزه سیاسی، سیاست، سیاست گذاری

فالکر ریتبرگر، برنارد زنگل به همراه ماتیا اسناچ

ترجمه علی بغیری شاهرودی

انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
صندوق پستی: ۱۵۹-۱۴۶۵۵
E-mail: isu.press@yahoo.com

دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

سازمان‌های بین‌المللی (حوزه سیاسی، سیاست و سیاست‌گذاری) ■ تألیف: فالکر ریتبرگر - برنارد زنگل و
ماتئاس استایس ■ ترجمه: علی بهیری شاهرودی ■ ناشر: دانشگاه امام صادق (ع) ■ طراح جلد: گلناز حسامی
ویراستار ادبی: محمد حسین رحمتی ■ چاپ اول: ۱۳۸۹ ■ قیمت: ۹۰۰۰۰ ریال ■ شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: زلال کوثر ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۰۱۸-۰
همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

این اثر ترجمه‌ای است از:

International organization : polity, politics and policies, Volker Rittberger, Bernhard Zangl, Matthias
Staisch, palgrae macmillan, 2006.

سرشناسه: ریتبرگر، فولکر، ۱۹۶۱ م - Rittberger, Volker

عنوان و نام پدیدآور: سازمان‌های بین‌المللی: حوزه سیاسی، سیاست و سیاست‌گذاری / فالکر ریتبرگر، برنارد زنگل به همراه
ماتئاس استایس؛ ترجمه علی بهیری.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۸۹.

مشخصات ظاهری: ۱ ج (بدون شماره گذاری).

شابک: ۹۰۰۰۰ ریال 978-600-214-018-0

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: عنوان اصلی: International organization : polity, politics and policies, 2006.

موضوع: دولت جهانی

موضوع: روابط بین‌المللی

موضوع: امنیت بین‌المللی

موضوع: سیاست جهانی

موضوع: حقوق بشر

شناسه افزوده: زنگل، برنارد، ۱۹۶۲ م.

Zangl, Bernhard

شناسه افزوده: لشتایس، ماتئاس

Staisch, Matthias

شناسه افزوده: بهیری، علی، ۱۳۶۵ م - مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

رده بندی کنگره: ۱۳۰۱۳/۲ - ۱۳۸۹

رده بندی دیویی: ۲/۲۲۲۱

شماره کتابشناسی ملی: ۷۸۳۳۳۲۲

فهرست مطالب

۱۳	 سخن ناشر
۱۵	 دیباچه
۱۷	 پیشگفتار
۱۹	 بخش اول: نظریه و تاریخ سازمان‌های بین‌المللی
۲۱	 فصل ۱. مقدمه
۲۴	 ۱-۱. تعریف سازمان‌های بین‌المللی
۳۰	 ۱-۲. تفاوت‌های بین سازمان‌های بین‌المللی
۳۳	 ۱-۳. دسته‌بندی تحلیلی سازمان‌های بین‌المللی
۳۷	 ۱-۴. نمای کلی کتاب
۳۹	 فصل ۲. نظریه‌های سازمان‌های بین‌المللی
۳۹	 ۲-۱. مکتب واقع‌گرا
۴۳	 ۲-۲. مکتب نهادگرایی
۵۰	 ۲-۳. مکتب آرمان‌گرایانه
۵۶	 ۲-۴. نظریه‌های سازمان‌های بین‌المللی
۵۷	 نتیجه‌گیری

فصل ۳. تاریخ سازمان‌های بین‌المللی ۵۹

۳-۱. سیاست‌های قدرت و جنگ ۶۰

۳-۲. توسعه صنعتی ۷۳

۳-۲-۱. حمل و نقل ۷۳

۳-۲-۲. ارتباطات ۷۵

۳-۲-۳. تنظیمات اجتماعی ۷۷

۳-۳-۱. مالکیت معنوی ۸۰

۳-۳. بحران اقتصاد جهانی ۸۴

۳-۳-۱. روابط تجاری ۸۷

۳-۳-۲. روابط پولی ۹۱

۳-۴. نقض حقوق بشر ۹۴

۳-۴-۱. حمایت جهانی از حقوق بشر ۹۵

۳-۴-۲. حمایت منطقه‌ای از حقوق بشر ۱۰۰

۳-۵. نابرابری‌های توسعه ۱۰۲

۳-۵-۱. توسعه مالی ۱۰۳

۳-۵-۲. توسعه و تجارت ۱۰۶

۳-۶. تخریب محیط زیست ۱۰۸

نتیجه‌گیری ۱۱۳

بخش دوم: سیاست‌گذاری در سازمان‌های بین‌المللی ۱۱۷

مقدمه ۱۱۹

فصل ۴. سازمان‌های بین‌المللی به عنوان سیستم‌های سیاسی ۱۲۳

۴-۱. ساختار قانونی سازمان‌های بین‌المللی ۱۲۳

۴-۲. ساختار قانونی سازمان‌های بین‌المللی ۱۲۷

۴-۲-۱. ارگان‌های عمومی ۱۲۸

۱۳۷	۴-۲-۲. شوراهاى اجرائى
۱۴۱	۴-۲-۳. پرسنل ادارى
۱۴۳	۴-۲-۴. دادگاه
۱۴۵	۴-۲-۵. مجامع پارلمانى
۱۴۶	۴-۲-۶. نمايندگان منافع اجتماعى
۱۴۸	نتيجه گيرى
۱۴۹	فصل ۵. تقاضاها و حمايت هاى بازيگران: بعد ورودى
۱۵۰	۵-۱. نمايندگان دولت هاى عضو
۱۵۶	۵-۲. پرسنل ادارى
۱۶۰	۵-۳. گروه هاى ذى نفع
۱۶۳	۵-۴. جوامع متخصصان
۱۶۵	نتيجه گيرى
۱۶۷	فصل ۶. تصميم گيرى در سازمان هاى بين المللى: فرآيند تبديل
۱۶۸	۶-۱. مدل هاى تصميم گيرى
۱۶۸	۶-۱-۱. مذاكرات بين دولتى
۱۶۹	۶-۱-۲. اكثريت آراء
۱۷۰	۶-۱-۳. انتخاب عقلانى
۱۷۱	۶-۱-۴. رويه هاى عملياتى استاندارد
۱۷۳	۶-۲. تصميمات برنامه مند و تصميمات عملياتى
۱۷۴	۶-۲-۱. تصميمات برنامه مند
۱۸۱	۶-۲-۲. تصميمات عملياتى
۱۸۹	نتيجه گيرى
۱۹۱	فصل ۷. سازمان هاى بين المللى چه چيزى را توليد مى كنند: بعد خروجى
۱۹۱	۷-۱. برنامه هاى سياسى
۱۹۲	۷-۱-۱. اثرات
۱۹۵	۷-۱-۲. طبيعت الزام آور

۱۹۸	۷-۱-۳. برنامه‌ها و تصمیم‌گیری
۱۹۹	۷-۲. فعالیت‌های عملیاتی
۱۹۹	۷-۲-۱. تعیین
۲۰۰	۷-۲-۲. اجرا
۲۰۱	۷-۲-۳. نظارت
۲۰۲	۷-۲-۴. داوری
۲۰۴	۷-۲-۵. مجازات‌ها
۲۰۸	۷-۲-۶. عملیات‌ها و تصمیم‌گیری
۲۰۹	۷-۳. فعالیت‌های اطلاعاتی
۲۱۰	۷-۳-۱. جمع‌آوری و انتشار اطلاعات
۲۱۲	۷-۳-۲. تولید مستقل اطلاعات
۲۱۴	۷-۳-۳. مبادله اطلاعات
۲۱۵	نتیجه‌گیری
۲۱۷	بخش سوم: فعالیت‌های سازمان‌های بین‌المللی
۲۱۹	مقدمه
۲۲۱	فصل ۸ امنیت
۲۲۳	۸-۱ خودیاری شدید
۲۲۴	۸-۱-۱ برنامه سیاسی ملل متحد
۲۲۸	۸-۱-۲ عملیات‌های ملل متحد
۲۳۷	۸-۱-۳ امنیت اجتماعی (۱): حل و فصل مسألت‌آمیز اختلافات
۲۴۰	۸-۱-۴ امنیت اجتماعی (۲): حفظ صلح
۲۴۴	۸-۱-۵ فعالیت‌های اطلاعاتی ملل متحد
۲۴۵	۸-۱-۶ ارزیابی خروجی‌های سازمان
۲۴۸	۸-۲ پویایی تهیه سلاح

۸-۲-۱	برنامه سیاسی ملل متحد	۲۴۸
۸-۲-۲	عملیات‌های آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۲۵۲
۸-۲-۳	فعالیت‌های اطلاعاتی آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۲۵۷
۸-۲-۴	ارزیابی خروجی‌های سازمان	۲۵۸
نتیجه‌گیری		۲۵۹
فصل ۹	روابط رفاهی و اقتصادی	۲۶۱
۹-۱	روابط تجارت جهانی سازمان تجارت جهانی	۲۶۳
۹-۱-۱	برنامه سیاسی سازمان تجارت جهانی	۲۶۴
۹-۱-۲	عملیات‌های سازمان تجارت جهانی	۲۶۸
۹-۱-۳	فعالیت‌های اطلاعاتی سازمان تجارت جهانی	۲۷۵
۹-۱-۴	ارزیابی خروجی‌های سازمان	۲۷۶
۹-۲	روابط تجاری اروپا (اتحادیه اروپا)	۲۷۸
۹-۲-۱	برنامه سیاسی اتحادیه اروپا	۲۷۸
۹-۲-۲	عملیات‌های اتحادیه اروپا	۲۸۰
۹-۲-۳	فعالیت‌های اطلاعاتی اتحادیه اروپا	۲۸۵
۹-۲-۴	ارزیابی خروجی‌های سازمان	۲۸۷
۹-۳	روابط جهانی مالی (صندوق بین‌المللی پول)	۲۸۸
۹-۳-۱	برنامه سیاسی صندوق بین‌المللی پول	۲۸۹
۹-۳-۲	عملیات‌های صندوق بین‌المللی پول	۲۹۵
۹-۳-۳	فعالیت‌های اطلاعاتی صندوق بین‌المللی پول	۳۰۱
۹-۳-۴	ارزیابی خروجی‌های سازمان	۳۰۲
۹-۴	روابط پولی اروپایی (اتحادیه اروپا)	۳۰۴
۹-۴-۱	برنامه سیاسی اتحادیه اروپا	۳۰۴
۹-۴-۲	عملیات‌های بانک مرکزی اروپا	۳۰۸
۹-۴-۳	فعالیت‌های اطلاعاتی بانک مرکزی اروپا	۳۱۰
۹-۴-۴	ارزیابی خروجی‌های سازمان	۳۱۱

۳۱۲.....	۹-۵. نابرابری‌های توسعه (گروه بانک جهانی)
۳۱۳.....	۹-۵-۱. برنامه سیاسی گروه بانک جهانی
۳۱۷.....	۹-۵-۲. عملیات‌های گروه بانک جهانی
۳۲۲.....	۹-۵-۳. فعالیت‌های اطلاعاتی گروه بانک جهانی
۳۲۳.....	۹-۵-۴. ارزیابی خروجی‌های سازمان
۳۲۴.....	نتیجه‌گیری
۳۲۵.....	فصل ۱۰. محیط زیست
۳۲۷.....	۱۰-۱. حفاظت از لایه اوزون
۳۲۸.....	۱۰-۲. برنامه سیاسی برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۳۱.....	۱۰-۲-۱. عملیات‌های برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۳۲.....	۱۰-۲-۲. فعالیت‌های اطلاعاتی برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۳۴.....	۱۰-۲-۳. ارزیابی خروجی‌های سازمان
۳۳۷.....	۱۰-۳. تغییر آب و هوا
۳۳۸.....	۱۰-۳-۱. برنامه سیاسی برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۴۳.....	۱۰-۳-۲. عملیات‌های برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۴۴.....	۱۰-۳-۳. فعالیت‌های اطلاعاتی برنامه محیط زیست ملل متحد و سازمان جهانی هواشناسی
۳۴۷.....	۱۰-۳-۴. ارزیابی خروجی‌های سازمان
۳۴۷.....	نتیجه‌گیری
۳۴۹.....	فصل ۱۱. حقوق بشر
۳۵۲.....	۱۱-۱. حمایت جهانی از حقوق بشر
۳۵۳.....	۱۱-۱-۱. برنامه سیاسی ملل متحد
۳۵۸.....	۱۱-۱-۲. عملیات‌های ملل متحد
۳۶۷.....	۱۱-۱-۳. فعالیت‌های اطلاعاتی ملل متحد
۳۶۸.....	۱۱-۱-۴. ارزیابی خروجی‌های سازمان

۳۸	۱۱-۲. حمایت اروپائی از حقوق بشر.....
۳۹	۱۱-۲-۱. برنامه سیاسی شورای اروپا.....
۳۷۱	۱۱-۲-۲. عملیات های شورای اروپا.....
۳۷۴	۱۱-۲-۳. فعالیت های اطلاعائی شورای اروپا.....
۳۷۵	۱۱-۲-۴. ارزیابی خروجی های سازمان.....
۳۷۵	نتیجه گیری.....
۳۷	فصل ۱۲. جد وسط یک حکومت جهانی و آناشری بین المللی: حکمرانی جهانی.....
۳۷۸	۱۲-۱. مدل های روابط بین الملل.....
۳۷۹	۱۲-۱-۱. آناشری بین المللی.....
۳۸۲	۱۲-۱-۲. هژمونی جهانی.....
۳۸۴	۱۲-۱-۳. حکومت جهانی.....
۳۸۶	۱۲-۱-۴. حکمرانی جهانی.....
۳۸۱	نتیجه گیری.....

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا دَاوُودَ وَ سُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا لَنَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

سازمان‌های بین‌المللی از جمله موضوعات مهمی است که پیوسته در حوزه مطالعات روابط بین‌المللی مورد توجه بوده است. دلیل این امر نیز به تعداد فزاینده این سازمان‌ها و تأثیرگذاری گسترده آن‌ها متناسب با شرایط متحول جهانی باز می‌گردد که اقتضای تهیه، تدوین و انتشار آثاری جدید در این زمینه را دارد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع) نیز با عنایت به همین ضرورت و در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای آموزشی، اثر حاضر را انتخاب و نسبت به ترجمه و نشر آن اقدام نموده است. اگرچه تمامی تحلیل‌های ارائه شده از فلسفه وجودی و شیوه عملکرد سازمان‌های مورد بحث در این اثر، مورد تأیید ناشر نیست؛ اما جامعیت موضوعی و رویکرد تحلیلی - تاریخی اثر درخور توجه بوده و می‌تواند مکمل خوبی برای اثری باشد که پیش از این، ناشر در زمینه سازمان‌های بین‌المللی چاپ و منتشر نمود.

ناشر ضمن تشکر از مترجم گرامی اثر، از تمامی محققان و اندیشمندان حوزه مسائل بین‌المللی که علاقه‌مند به تحقیق و انتشار آثار علمی - انتقادی خود در این زمینه هستند، دعوت به همکاری می‌نماید.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (ع)

دیباچه

سازمان‌های بین‌المللی به عنوان پدیده‌ای واقعی که ناشی از جدال بین آرمان و واقعیت هستند، باید مورد نظر قرار گیرند. لذا از نواقصی همچون دموکرات نبودن، رنج می‌برند ولی از طرف دیگر نباید گمان کرد که راهکار در کنار گذاشتن صورت مسئله است، زیرا تجربه تاریخی نشان داده است که وجود نهادهای قانون‌مند بهتر از بروز جنگ است. به علاوه دستیابی انسان به قدرت تخریب کامل و سلاح هسته‌ای ضرورت اتکال بر ساختارهای هرچند ناقص برای فرار از نابودی بدون پیروزی همگان را دو چندان کرده است. بنابراین باید با پذیرش مسئله، راه را برای رسیدن به پاسخی در خور توجه فراهم کرد. این کتاب با این نگاه به بررسی نقاط ضعف و قدرت این پدیده واقعی می‌پردازد. این کتاب با تئوریزه کردن فرآیند تغییرات به دنبال کشف رابطه بین نظریه و عمل است و برای این کار از نمونه‌ها و مصادیق مختلف بهره برده است.

کاربرد عملی این کتاب را نباید در مثال‌های متعدد آن و آشنایی با ساختار قانونی و حقوقی سازمان‌های مختلف، بلکه باید در تغییر ادراک ما در جهت استفاده بهینه از این پدیده جستجو نمود. امری که بویژه برای سیاست‌سازان و تصمیم‌گیرندگان سیاسی حائز اهمیت است.

در پایان، در درجهٔ اول از خانواده‌ام و سپس از دکتر افتخاری جهت یاری رساندن در زمینهٔ چاپ، دکتر سید امامی در جهت رفع اشکالات ترجمه و دکتر خانی در جهت انتخاب این اثر برای ترجمه و همچنین آقایان سعید احمدی، ابراهیم زینل زاده و محمدرضا ذوالفقاریان که با ایجاد انگیزه مشوقم بودند و دیگر افرادی که مرا در ترجمه یاری نمودند، تشکر و قدردانی نمایم.

علی بغیری

اسفند ۱۳۸۹

www.ketab.ir

سیاست جهانی در قرن بیست و یک همچنان توسط قدرت‌های بزرگی چون ایالات متحده و چین شکل می‌گیرد. اما حتی اعمال قدرت‌های بزرگ، چه رسد به دولت‌های دیگر، نیز توسط سازمان‌های بین‌المللی منطقه‌ای یا جهانی محدود می‌شود. از جمله این سازمان‌ها عبارتند از: ملل متحد^۱ و آژانس‌های تخصصی آن^۲ (به عنوان مثال: سازمان جهانی کار^۳)، مؤسسات مالی بین‌المللی آن (بانک جهانی^۴)، صندوق بین‌المللی پول^۵ و سازمان‌های مربوطه^۶ همچون سازمان تجارت جهانی^۷ و اتحادیه اروپا^۸. پایان جنگ سرد^۹ و ادامه روند جهانی شدن^{۱۰} چالش‌هایی را بوجود آورده است که دیگر دولت‌ها نمی‌توانند از طریق یکجانبه‌گرایی^{۱۱} یا همکاری موضوعی^{۱۲} بر آن‌ها فایز آیند. به همین علت دولت‌های دارای حق حاکمیت در سطح منطقه‌ای با نگاهی به حفظ یا توسعه ظرفیتشان در فراهم آوردن کالاهای عمومی همچون امنیت، رفاه و

-
1. United Nations
 2. Specialized Agencies
 3. International Labour organization
 4. World Bank
 5. International Monetary Fund
 6. related organizations
 7. World Trade Organization
 8. European Union
 9. Cold War
 10. Globalization
 11. Unilaterally
 12. ad hoc cooperation

آزادی برای جوامع خود، نهادهایی را بوجود آوردند تا "حکمرانی جهانی"^۱ یا "همگرایی سیاسی"^۲ حاصل آید. هدف این کتاب این است که با پرداختن به نکات مهم سازمان‌های بین‌المللی خواننده را به صورت فزاینده با موضوعات متنوع و گستره سازمان‌های بین‌المللی آشنا سازد. این کتاب در جستجوی فراهم آوردن اطلاعات نظری و برداشت‌های مستند تجربی از شرایطی است که با رشد و توسعه سازمان‌های بین‌المللی همراه شد و نتایج حاصل از سیاست‌گذاری عمومی^۳ و اقدام جمعی^۴ را در پاره‌ای از دولت‌های عضو این سازمان‌ها بررسی می‌نماید.

این کتاب در درجه اول برای دانشجویان روابط بین‌الملل و علوم سیاسی تعبیه شده است، اما همه دانشجویان حقوق (حقوق بین‌الملل عمومی)، اقتصاد (اقتصاد بین‌المللی)، تاریخ (تاریخ بین‌الملل) و جامعه‌شناسی (جامعه جهانی) برای آگاهی از روند بین‌المللی شدن موضوعات مورد مطالعه خود و هماهنگ کردن آن با نمای نظم جهانی مربوط به تخصص خود به این کتاب نیاز دارند. بخش اول این کتاب نمایی کلی از ساختار و نظریه سازمان‌های بین‌المللی ارائه می‌دهد و تأکید می‌کند که ضروری است تا سازمان‌های بین‌المللی را به عنوان سیستم‌های سیاسی - بعد حوزه سیاسی (polity) در نامی که به آن می‌نهمیم - مورد مطالعه تحلیلی قرار دهیم. توجه در بخش دوم به سیاست (politics) و به‌ویژه رویه‌های تصمیم‌گیری در سازمان‌های بین‌المللی چرخش پیدا می‌کند. بخش سوم به صورت مفصل سیاست‌گذاری‌هایی (policies) را تحلیل می‌کند که بوسیله طیف وسیعی از سازمان‌های بین‌المللی دنبال می‌شوند. در این بخش سهم این سازمان‌ها در همکاری مدیریت منازعه^۵ و حل مشکلات مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر نقش این سازمان‌ها در حاکمیتی فراتر از دولت‌ها مورد واکاوی قرار می‌گیرد.

-
1. Global Governance
 2. political integration
 3. Public policy-making
 4. collective action
 5. conflict management